

Saksgrunnlag til områdeutvalgene

Tittel på sak:	Prosjekt Barn og unges helsetjeneste_HABU
Dato	10.11.23
Saksinmeldar	Habiliteringstjenesten for barn og unge (HABU), Barne- og ungdomsklinikken, Helse Bergen
Saksnummer	33-23

Bakgrunn

Barn og unges helseteneste

I prosjektet «Barn og unges helseteneste» har brukere, kommunale tjenester, fastleger og spesialisthelsetjenesten samarbeidet om å skape helhetlige og sammenhengende tjenester. Det ble utviklet samhandlingsforløp for de vanligste psykiske helsevanskene for barn og unge. Forløpene fungerer som kart over tjenestene og beskriver de ulike tjenestenes roller og ansvarsområder.

Prosjektet ble startet, fordi både barn, ungdom, pårørende og fagfolk opplevde at systemet var uoversiktlig. Tjenestene har ulike mandater og er hjemlet i ulike lovverk. De så ett behov for å avklare forventninger og ansvarsområder. Helse Fonna ledet prosjektet og hadde tett samarbeid med kommunene. Brukerrepresentanter, fagfolk og ledere fra alle involverte tjenester i alle kommunene i opptaksområdet og spesialisthelsetjenesten var inkludert i arbeidet.

Prosjektgruppen holdt fire samlinger hvor alle tjenestene samarbeidet om å kartlegge nåsituasjonen, utfordringer, muligheter og løsninger på det de sammen fant ut var de viktigste utfordringene. Egne arbeidsgrupper skrev tekstene på bakgrunn av informasjon som kom frem i samlingene. Tekstene ble også sendt til høring i et større nettverk av fagfolk.

Prosjektleder forteller at «veien var målet», og med det mente hun at prosessen frem mot forløpene var det viktigste resultatet. Brukerrepresentanter, ledere og fagfolk i alle tjenestene i kommunene og spesialisthelsetjenesten jobbet sammen, de ble kjent med hverandre og det vokste frem en samhandlingskultur. Deltakerne i samlingene tok med seg kunnskap inn i sin kommune og i sin tjeneste og bidro til at prosjektets påvirkning vokste.

Resultatene fra «Barn og unges helsetjeneste» vises blant annet ved at pasienter og pårørende tilbakemelder høyere grad av tilfredshet knyttet til samarbeid mellom tjenestene og at poliklinikken har færre henvisningsavslag enn før prosjektstart. Helse Fonna har sendt ut undersøkelser til kommunene som viser at over halvparten bruker samhandlingsforløpene som ligger tilgjengelig på Helse Fonna sine nettsider.

Prosjektet «Barn og unges helseteneste» startet i 2016 og ble utvidet til hele Helse Vest i 2019. Noen implementeringsprosjekter er avsluttet og noen pågår.

Implementeringsprosjektet i Bergen ble kalt «[Sammen for barn og unge i Bergen kommune](#)» og var ferdig i 2022. Det ble ledet av to prosjektledere, en fra Helse Bergen og en fra Bergen kommune. De arrangerte fire samhandlingssamlinger hvor ledere og ansatte fra alle tjenester i kommunen og spesialisthelsetjenesten deltok. Ledere og fagfolk i de ulike tjenestene ble bedre kjent med hverandre, de jobbet sammen og også i Bergen trekkes prosessen frem som det viktigste målet med prosjektet. At man igjennom å jobbe sammen for å se hva som er utfordringene og så jobbe sammen for å løse dem har ført folkene i de ulike tjenestene nærmere hverandre og senket terskelen for å ta kontakt og samarbeide.

Det er også andre pågående samhandlingsprosjekter med utgangspunkt i Helse Fonna-modellen, som prosjektet blir kalt, blant annet i Helse Møre og Romsdal, Helse Nord-Trøndelag og i Kristiansand kommune. Det virker dermed som om «Barn og unges helseteneste» er et godt utgangspunkt for samhandlingsarbeid.

Habilitering og HABU Bergen

Habiliteringstjenesten for barn og unge i Helse Bergen (HABU Bergen) har oppfølging av barn og unge med medfødt eller ervervet funksjonsnedsettelse eller kronisk sykdom. De aller fleste pasientene hos oss har sammensatte behov. Vi jobber tverrfaglig og har pedagoger, logopeder, psykologer, vernepleiere, fysioterapeuter, ergoterapeuter, sosionom og leger. Pasientene kommer som oftest til oss poliklinisk, men vi møter dem også ute i barnehager, skoler og avlastning, vi har rehabilitering etter ervervet hjerneskade på sykehuset, intensiv tverrfaglig habilitering for barn med omfattende og sammensatte funksjonsnedsettelser og kurs og samlinger for pasienter, foresatte og ansatte i kommunale tjenester.

De nasjonale veilederne [Rehabilitering, habilitering, individuell plan og koordinator, Barn og unge med habiliteringsbehov](#) og [Samarbeid om tjenester til barn unge og deres familier](#) legger føringer for oppfølgingen til «våre barn». Habiliteringen skal skje nærmest mulig pasienten og den «daglige» oppfølgingen ligger derfor til kommunene, mens spesialiserte oppgaver og regelmessige kontroller er lagt til spesialisthelsetjenesten. Alle områder i livet kan bli påvirket av en funksjonsnedsettelse og det er derfor mange involverte aktører. Barnehager, skoler, spesialpedagogiske tjenester, Statped, NAV, helsesykepleiere, fastleger, ergo- og fysioterapeuter i kommunene og barnekoordinatorer i kommunene er noen av aktørene som kan inngå i habiliteringsoppfølgingen.

Selv om ansvarsområder innen habiliteringsoppfølging er til dels avklart i de nasjonale veilederne, er det godt understøttet i nasjonale rapporter og nylig i prosjektet «[Alvorlig sykt barn](#)» at tjenestene kan oppleves fragmenterte, at foreldre føler de står i en stadig kamp mot systemet og at koordineringen av tjenester for barn og unge med funksjonsnedsettelse svikter. Helse Vest ønsker derfor å inkludere habiliteringsoppfølgingen i «Barn og unges helseteneste» og har ført det opp som ett av [innsatsområdene](#) i utviklingsplanen. Det er satt av midler til prosjektledere i de fire helseforetakene i regionen. HABU Bergen stiller med en prosjektleder de neste 2 årene til dette arbeidet.

Dette er bakgrunnen for henvendelse og invitasjon til områdeutvalgene og kommunene i Helsefelleskapet i Bergensområdet. HABU Bergen ønsker å

- Orienterere om initiativet fra Helse Vest, og
- Drøfte overordnet linjer for prosjektstruktur- og organisering, og
- Invitere kommuner i helsefelleskapet til et samarbeidsprosjekt der målet er å få til en tjenestekultur hvor man jobber for god samhandling og lage et «kart» over tjenestene.

Vurdering/drøfting

Prosjektet Barn og unges helsetjeneste innen habilitering

Utgangspunktet i arbeidsmodellen til «Barn og unges helsetjeneste» er at det skal arrangeres flere samhandlingssamlinger for brukerrepresentanter, ledere og ansatte i aktuelle tjenester. Viktige kommunale tjenester er barnehage, skole, PPT, ergo- og fysioterapitjenesten, helsestasjon og skolehelsetjenesten, boligkontor eller forvaltningen, barnekoordinatorer eller koordinatorer og fastleger, i tillegg Statped, NAV og andre avdelinger på Haukeland. «Manglende kjennskap til hva andre profesjoner og tjenester kan bidra med» er en vanlig barriere for samarbeid om tjenestene til barn og unge og samlingene vil bidra til at denne barrieren blir mindre ([Bedre tjenester](#)). Et samhandlingsprosjekt burde ideelt sett oppstå som et samarbeidsprosjekt mellom aktørene som skal bli bedre på å samhandle. Selv om idéen er kommet som en bestilling så er det et sterkt ønske fra HABU Bergen å benytte denne anledningen til å forbedre oss og tjenestene, som våre pasienter og pårørende omtaler som fragmenterte og som blir beskrevet som et mangehodet troll ([Bedre tjenester](#)). Med dette bakteppe så er prosjektstruktur og -organiseringen åpen for drøfting og med et ønske om å få til et samarbeid med interesserte kommuner.

Mål

Det viktigste målet blir den samlingsbaserte arbeidsmetoden hvor brukerrepresentanter og representanter fra alle tjenestene som er involvert i habiliteringen til barn og unge samles og samarbeider om å få til mer koordinerte og sammenhengende tjenester. Gjennom samhandlingssamlinger kan vi sammen kartlegge dagens tjenester, hvilke utfordringer vi har, hvilke utfordringer som er viktigst og hvordan man kan løse disse viktige utfordringene. Sammen kan vi få til en kulturendring som fører til bedre samhandling mellom tjenestene for barn og unge innen habiliteringsfeltet.

Informasjonen som kommer frem i samlingene skal samles og bearbeides til et «samhandlingskart», som skal gi et oversiktlig bilde over ansvarsområder og hvilke forventninger vi kan ha til hverandres tjenester i oppfølgingen av barn og unge med behov for habilitering. Det er tenkt at disse tekstene skal være rettet mot tjenesteapparatet, men at det skal formuleres på en måte som alle kan forstå. Også her skal det hentes inspirasjon fra «Barn og unges helsetjeneste» som har laget en oversikt over tjenester som kan være involvert i deres forløp. Dette sammenfaller mye med tjenestene som skal samhandle om habiliteringsoppfølgingen til barn og unge.

Prosjektorganisering

«Barn og unges helseteneste» i Helse Fonna var forankret i Samhandlingsutvalget og styringsgruppen hadde representanter fra brukerutvalg, kommune og spesialisthelsetjenesten. De hadde stor grad av brukerinvolvering i alle arrangementer og grupper. De involverte fagfolk fra ulike kommunale tjenester, spesialisthelsetjeneste og fastleger i arbeidsgrupper, møter, samhandlingsdager og høringer. Disse punktene er viktig å videreføre i dette prosjektet.

Erfaringene i Helse Fonna har vært at de kommunene som inkluderes i prosjektprosessen får til en bedre implementering av samhandlingsforløpene og bedre samhandling, og det er anbefalt at man inkluderer så mange kommuner som mulig. I Helse Fonna hadde de minst 1 representant fra de aller fleste kommunene i opptaksområdet på samhandlingssamlingene.

Det er ønskelig med representanter fra kommunene i styringsgruppen og prosjektgruppen, samt at representanter for de ulike tjenestene gis mulighet til å delta på samhandlingssamlingene. Det er helt essensielt at kommunen kan samarbeide med spesialisthelsetjenesten i prosjektet, når målet er å få til bedre samhandling. Det er mulig å ha en arbeidsgruppe i hvert område, men styringsgruppen bør være den samme for alle involverte.

Prosjektets mål om bedre samhandling er gitt, men prosjektorganisering og arbeidsmåte kan drøftes og tilpasses. Kommunene inviteres til å samarbeide om et samhandlingsprosjekt innen habiliteringsoppfølgingen.

Forslag til vedtak

Områdeutvalget for Nordhordland takker for orienteringen om prosjektet og de muligheter som ligger i prosjektet for samhandlingspartnerne i Helsefelleskapet i bergensområdet. Kommunene i områdeutvalget takker også for invitasjon til å delta og vil innen 1. desember svare på invitasjonen og gi sine innspill til prosjektstruktur og organisering.

